

Agència Catalana de Protecció de Dades

JORNADA DE PRESENTACIÓ DE LA INSTRUCCIÓ 1/2009

La protecció de dades en la societat de la vigilància

Barcelona, 26 de març de 2009

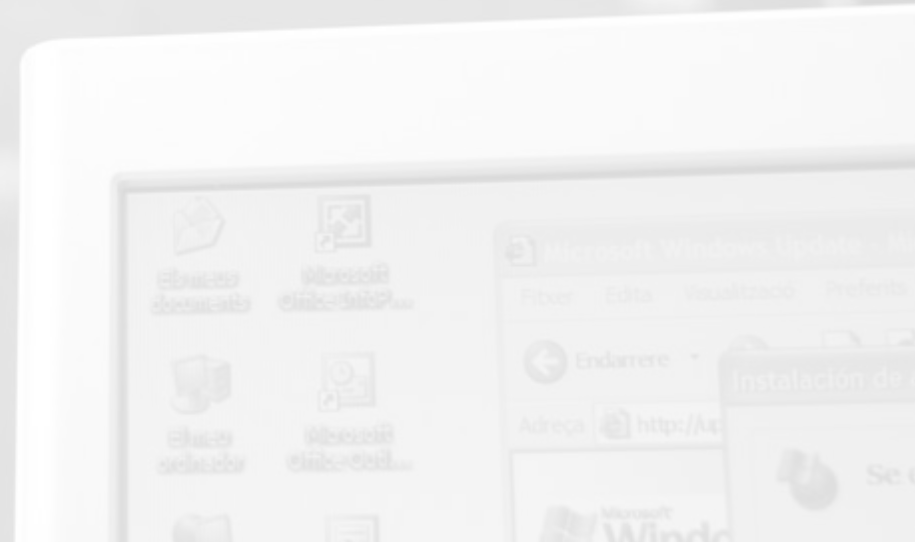
Cristina Dietrich Plaza
Responsable de Projectes Normatius i Estudis Jurídics

- **La protecció de la imatge en l'ordenament jurídic**
 - Previsions en textos internacionals
 - Drets Fonamentals de l'article 18.1 CE
- **La protecció de dades de caràcter personal**
 - Concepte de dada personal (veu i imatge)
- **La societat de la vigilància**
- **Documents rellevants a nivell internacional**
- **Jurisprudència rellevant**

Punt de partida:

- La imatge gràfica de les persones físiques és un bé protegit per l'ordenament jurídic des de diferents àmbits.
- La protecció de les persones físiques a través de la protecció de la seva imatge està present, explícitament o com a producte de l'evolució jurisprudencial, en diferents drets fonamentals reconeguts en la Constitució, i en els principals textos internacionals:

Previsions en textos internacionals

- art. 12 DUDH 1948: Ningú no pot ser objecte d'intromissions arbitràries en la seva vida privada ni d'atacs al seu honor o reputació (...). Tota persona té dret a la protecció de la llei contra aquestes intromissions.
- art. 8 CEDH 1950: Tota persona té dret al respecte de la seva vida privada i familiar (...)
- art. 17 PIDCP 1966: Ningú no pot ser objecte d'ingerències arbitràries o il·legals en la seva vida privada, ni d'atacs il·legals al seu honor o reputació. Tota persona té dret a la protecció de la llei contra aquestes ingerències o atacs.
- art. 7 CDF-UE 2000: Tota persona té dret al respecte de la seva vida privada i familiar (...).
- art. 8 CDF-UE 2000: Tota persona té dret a la protecció de les dades de caràcter personal que la concerneixen.

Efecte interpretatiu de l'article 10.2 CE

- Article 18.1 CE: “Es garanteix el dret a l'honor, la intimitat personal i familiar i la pròpia imatge”
- Protecció en **àmbit civil**: Llei orgànica 1/1982:
 - Dret a l'Honor
 - Dret a la Intimitat personal i familiar
 - Dret a la Pròpia imatge (protecció de la **veu** i la **imatge**)
- 18.1 CE: Drets fonamentals que impliquen una vessant “activa” del ciutadà, a assegurar un espai que no ha de ser pertorbat per la ingerència dels altres. Referència obligada: “*Right to be let alone*” (Warren & Brandeis)
- Un tractament inadequat de la imatge pot suposar una intromissió il·legítima en diversos drets fonamentals
- El tractament sistemàtic i generalitzat de la imatge de les persones repercuteix en altres drets. La confrontació entre drets fonamentals obliga a valorar les circumstàncies del cas concret, i el dret que requereix major protecció.

- Concepte de **dignitat** (art. 10.1 CE: “La dignitat de la persona, els drets inviolables que li són inherents, el lliure desenvolupament de la personalitat, el respecte a la llei i els drets dels demés són fonament de l'ordre polític i de la pau social.”)
- Concepte clau d'interpretació en la jurisprudència constitucional, per a determinar quan una intromissió en els drets fonamentals és il·lícita.(STC 231/1988)
- Protecció de la imatge en **àmbit penal**: El Codi Penal protegeix els drets fonamentals a la Intimitat personal i familiar i a la Pròpia imatge: Art. 197 CP i següents: “Delicte de descobriment i revelació de secrets”.

- Conveni 108 de 1981, Consell d'Europa. Es considera que **la veu i la imatge** és dada personal quan aportin informació sobre una persona i la facin identificable, inclús indirectament
- Directiva 95/46/CE.
 - **Art. 2.a) concepte de dada personal** *“Tota informació sobre una persona física identificada o identificable; es considera identificable tota persona la identitat de la qual es pugui determinar, directament o indirectament, en particular mitjançant un número d'identificació o un o diversos elements específics, característics de la seva identitat física, fisiològica, psíquica, econòmica, cultural o social”*
 - **(Dictamen 4/2007, sobre el concepte de dades personals, Grup de Treball de l'Article 29)**
- RLOPD
 - **Art. 5.1.f)** *“Dades de caràcter personal: qualsevol informació numèrica, alfabètica, gràfica, fotogràfica, acústica o de qualsevol altre tipus que concerneix persones físiques identificades o identificables”*
- La imatge d'una persona física obtinguda a través de sistemes de videovigilància és dada personal en la mesura en què aquesta persona és reconeixible, identificada o identificable (sense esforços desproporcionats)

INSTRUCCIÓ 1/2009:

*“La proliferació de dispositius de videovigilància en diferents àmbits, no només amb fins de seguretat, pública o privada, sinó també amb altres finalitats com ara la regulació i el control del trànsit, el control en àmbit laboral o el control del normal funcionament de determinats serveis públics, juntament amb l'evolució dels mitjans tècnics de captació, amb possibilitats d'identificació, manipulació o difusió de gran abast i amb costos econòmics cada cop menors, ha donat lloc a l'adopció de **diferents iniciatives a nivell internacional.**”*

28ª Conferència Internacional de Comissaris de Protecció de Dades i Privacitat (2006)

Document de Treball: “A report on the surveillance society” (Information Commissioner's Office 2006) www.ICO.gov.uk

Comunicat de tancament de la 28ª Conferència Internacional
(document disponible a: www.apd.cat)

La vigilància (en un sentit ampli) comprèn l'emmagatzematge intencionat, rutinari i sistemàtic a través de la tecnologia, dels moviments i les activitats de les persones, tant en espais públics com privats.

(...)

(...)

Cerques d'informació personal que comprenen:

- seguiment, monitorització, emmagatzematge d'identitats, moviments i activitats
- anàlisi d'hàbits de despesa, consum, transaccions financeres
- ús creixent de noves tecnologies, com càmeres de video automàtiques, RFID, monitorització de telèfons, ús de correu electrònic i Internet (especialment en el lloc de treball)

Algunes activitats són **necessàries o desitjables en principi**, i poden aportar beneficis (lluita contra el crim, increment de la legitimitat i l'accés als serveis públics, millora d'assistència sanitària...)

Però activitats de vigilància excessiva, incontrolada o desconeguda també impliquen riscos que van més enllà de l'afectació per la privacitat

La regulació de la privacitat i la protecció de dades és una garantia important però no la única resposta. **La normativa que regula la privacitat i la protecció de dades ajuda a mantenir la vigilància dins els seus límits legítims i preveu les corresponents salvaguardes**

Es fa necessària l'adopció de **l'ús sistemàtic d'avaluacions d'impacte (“Avaluació de l'impacte de la vigilància”)**

Implicació de les Autoritats de Protecció de Dades

Dictamen 4/2004, relatiu al tractament de dades personals mitjançant vigilància per videocàmera, del Grup de Treball de l'Article 29 (www.europa.eu.int/comm/privacy)

- La utilització de sistemes de captació d'imatge en zones públiques o privades no ha de traduir-se en la imposició de restriccions injustificades als drets i llibertats dels ciutadans
- S'ha de tenir present el principi de qualitat i la proporcionalitat necessària (així com la resta de principis i garanties de la Directiva 95/46/CE)
- Cal aplicar, cas per cas, el *principi d'idoneïtat* respecte les finalitats perseguides, cosa que implica una *obligació de minimització de les dades* per part dels responsables
- La llibertat de circulació, privacitat i altres drets: només límits admissibles en una societat democràtica
- Finalitats clares i inequívokes. Advertència respecte la utilització per altres finalitats
- Cal avaluar el tipus de tractament a fer = *Principi de moderació* en el tractament de les dades (fer el tractament mínim necessari)

Documents de la Comissió de Venècia -Consell d'Europa- (www.venice.coe.int)

- Dictamen (núm. 404/2006)
- Dictamen (núm. 430/2007)

Conclusions i Recomanacions:

- Proliferació de videovigilància en àmbit públic i privat. Fixació de límits
- Es fan necessàries noves reglamentacions (a nivell estatal, europeu i internacional) per tal de protegir els drets fonamentals (vida privada, llibertat de circulació, protecció de dades personals)
- Cal aplicar regles jurídiques a totes les situacions de vigilància, tant en espais públics com privats o semiprivats, així com a tots els operadors, públics o privats –incloent els operadors privats que exerceixen funcions públiques-
- Cal respectar les condicions derivades de l'article 8 CEDH i de la Directiva 95/46/CE (especialment en relació amb els principis relatius a la qualitat de dades, i a la legitimació del tractament)
- Cal informar convenientment els ciutadans, i que puguin exercir els seus drets
- Les Autoritats de protecció de dades han de vetllar pel compliment d'aquests drets

- Cal tenir en compte la jurisprudència, especialment del TC i TEDH en relació amb els drets fonamentals comentats
- Tribunal d'Estrasburg: “**Test dels límits**”: Qualsevol limitació o ingerència en un dret fonamental ha d'estar prevista per la llei, i constituir una mesura que, en una societat democràtica, sigui necessària per a protegir altres drets i llibertats.

- **INSTRUCCIÓ 1/2009:**

*“Si bé resulta necessari admetre la possibilitat de recórrer a la videovigilància quan concorri algun dels supòsits legalment previstos (article 6.2 LOPD), adquireix una importància especial el principi de qualitat de les dades, i en concret, el principi de proporcionalitat. Una mesura intrusiva com la que estem analitzant només es pot considerar constitucionalment legítima si resulta proporcionada a través d’una **triple anàlisi de la necessitat de la mesura, la seva idoneïtat i el seu caràcter proporcional en sentit estricte.**”*

- STEDH Cas Peck c. Regne Unit, 2003
- STEDH Cas Perry c. Regne Unit 2003
- STC 37/1998 Cas Policia autònoma basca
- STC 98/2000 Cas “Casino de La Toja”
- STC 186/2000 Instal·lació per empresa de CCTV
- (...entre d’altres)

Agència Catalana de Protecció de Dades

Moltes gràcies

Cristina Dietrich Plaza

Responsable de Projectes Normatius i Estudis Jurídics
Agència Catalana de Protecció de Dades